

4 en 5 mei: Onze mooiste stukken over herdenken

[Achtergrond](#) - 4 mei 2021 - Auteur: Redactie Duitslandweb

De Tweede Wereldoorlog is nog steeds een alomtegenwoordig thema in Duitsland, en ook op Duitslandweb hebben we regelmatig aandacht besteed aan nieuw onderzoek, oploeiende discussies en de wijze waarop Duitsland dit verleden verwerkt. Omdat het herdenken dit jaar voor de tweede keer grotendeels online plaatsvindt, verzamelden we enkele van onze producties.

Bijzondere gastlessen: 'Vertel het door, ik ben er straks niet meer'

Het is geen voordehandliggende vriendschap, die van een Holocaust-overlevende en een kleinkind van een kampcommandant. Maar Eva Weyl en Anke Winter bewijzen dat het kan. Samen geven ze gastlessen op scholen in Duitsland met een duidelijke boodschap: "Jullie hebben de verantwoordelijkheid de toekomst beter te maken." Duitslandweb-redacteur Lynn Stroo was in 2020 bij [een gastles van Weyl en Winter over de Holocaust](#)

'Duitse steun aan Drie van Breda schrikbarend groot'

De Vier, later Drie en nog later Twee van Breda waren de langst vastzittende Duitse oorlogsmisdadigers in West-Europa. De Duitse historicus Felix Bohr onderzocht de steun van de Duitse overheid aan de gevangenen in Nederland. Die steun ging veel verder dan wettelijk noodzakelijk was - mede onder druk van de invloedrijke Duitse 'Kriegsverbrecherlobby'. Bohr vertelde in 2017 aan Duitslandweb hoe [de Duitse steun aan de Drie van Breda de Nederlands-Duitse betrekkingen belastte](#)

Online herdenken blijft, denkt Buchenwald

Voor het tweede jaar op rij is het deze maanden stil in de Duitse bezoekerscentra die in veel voormalige concentratiekampen zijn ingericht. De jaarlijkse bevrijdingsherdenkingen kunnen door de coronapandemie niet doorgaan. In 2020 werd snel een digitaal programma opgetuigd. De Stiftung Gedenkstätten Buchenwald und Mittelbau-Dora geeft daar in 2021 vervolg aan. "Het is belangrijk om de verhalen te blijven herhalen." [Het coronaproof herdenkingsprogramma van Buchenwald](#)

8 mei, een dag van bevrijding in Duitsland?

In Duitsland wordt op 8 mei, de dag waarop in 1945 de Wehrmacht capituleerde, stilgestaan bij het einde van de Tweede Wereldoorlog: 'Kriegsende'. Duitsland heeft altijd geworsteld met deze gedenkdag. Sinds 1985 wordt de datum in Duitsland steeds meer gezien als een dag van bevrijding van Hitlers naziregime. Maar op de term 'bevrijding' is ook kritiek. Lynn Stroo schreef in 2020 [over de achtergronden, de discussie en de activiteiten rond de Duitse herdenkingsdag 8 mei](#)

Tijdlijn Kriegsende

Hoe de bevrijding in Nederland is verlopen, daarover horen en zien we deze dagen veel. Wat in de laatste maanden van de oorlog en de eerste maanden na de nederlaag in Duitsland gebeurde, is minder bekend. We lichten de belangrijkste gebeurtenissen uit [in deze interactieve tijdlijn over de periode die in Duitsland 'Kriegsende' wordt genoemd](#)

Lokale apps verrijken Stolpersteine-monumentjes

Stolpersteine - letterlijk: struikelstenen - vormen misschien wel het grootste en tegelijkertijd het minst zichtbare monument ter wereld. De Duitse kunstenaar Gunter Demnig heeft inmiddels meer dan 70.000 struikelstenen in stoepen steden in Europa gelegd. Elke *Stolperstein* - een klein messing steentje - herdenkt met een naam en een datum iemand die door het nazi-regime is vervolgd, op de plaats waar hij of zij het laatst heeft gewoond. In sommige steden, zoals bijvoorbeeld in Berlijn en Hamburg, kan je met een speciale app meer te weten komen over de namen op de steentjes. [Een reportage over de Stolpersteine-apps van journalist Kristian Vistrup Madsen uit 2018](#)

'De onschuldigste foto's zijn het ergst' - Kunsthistorica Petra Bopp over foto-albums van Duitse soldaten

Duitse soldaten maakten, gestimuleerd door Goebbels' ministerie van Propaganda, massa's foto's tijdens de Tweede Wereldoorlog en bewaarden die in speciale albums. Kunsthistorica Petra Bopp verzamelde die foto's. Ze sprak met Duitslandweb-redacteur Marja Verburg over [de tentoonstelling 'Fremde im Visier' uit 2010, die laat zien hoe Duitse soldaten de oorlog zagen](#)

President Gauck: 'Bevrijding vieren, verantwoordelijkheid nemen'

De Duitse president Gauck hield de afgelopen jaren twee keer een toespraak in Nederland. In 2020 waarschuwde hij tijdens de [17e Nooit Meer Auschwitz-lezing](#) in Amsterdam voor het toenemende antisemitisme, sprak over de verwerking van het naziverleden in Duitsland en over het gevaar van totalitaire regimes. In 2012 hield hij de [5 mei-lezing](#) in Breda: 'Bevrijding vieren, verantwoordelijkheid

nemen'.

'Nederlandse blik op de oorlog nog steeds beperkt'

Buitenlandse historici kijken met verbazing naar het Nederlandse debat over de Tweede Wereldoorlog. Dat is erg op zichzelf gericht en er wordt weinig kritisch onderzoek gedaan, zeggen zij. Marja Verburg sprak hierover in 2018 met de Amerikaanse historica Jazmine Contreras: [“Nederland moet het oorlogsverleden na 70 jaar nog steeds zien te verwerken”](#)

'Context cruciaal bij foto-expositie jodenvervolging'

De tentoonstelling 'De jodenvervolging in foto's. Nederland 1940-1945' van het Nationaal Holocaust Museum in Amsterdam ging in 2019 gepaard met een controversie: het museum besloot een aantal gruwelijke foto's uit Auschwitz niet te tonen. Daarmee was niet iedereen het eens. Marja Verburg bezocht de expositie met de Duitse historicus Christoph Kreutzmüller. "Wees voorzichtig met wat je laat zien. Het tonen van zulke foto's kan mensen ook blokkeren." [Historicus Kreutzmüller over de tentoonstelling 'De jodenvervolging in foto's'](#)

'Nach Holland': Duitse amateurfoto's tonen inval in Nederland

In de morgen van 10 mei 1940 valt het Duitse leger Nederland binnen. Er wordt hard gevochten om Nederland op de knieën te krijgen. Niet alleen met hun wapens, ook met hun fotocamera's schieten de Duitse soldaten erop los. Het resulteert in stapels amateurfoto's die letterlijk een beeld geven van die meidagen in Nederland. Lynn Stroo sprak in 2019 met [onderzoeker Gerard Groeneveld over zijn boek 'Nach Holland' en de gelijknamige tentoonstelling in het Verzetsmuseum Amsterdam](#)

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/43736/4-en-5-mei-onze-mooiste-stukken-over-herdenken>